

fia per *-tx-* (o amb *ğ* arabitzant?)

Probablement originària de més al Nord deu ser una altra variant PED-IC-INUS que, passant per **peẓim* (i potser en part **petzim*) donà *polzim* consonantitzant la *y* (a la manera de *malalt, altar-se, colze* etc.) ja la trobem en el val. de fi S. xv, en un context de relliscós pendent: «si-us senten sonar - lo son nunca ·s pert, / car són com les nesples - que, totes podrides, / en elles tots temps - està ·l *polzim* vert» (pròpt. 'peciòl, pezón de fruta'), *Procés de les Olives*, v. 1100; en parlars bal. i del cat. NE. s'hi aglutinà l'article vulgar es: eiv. «*espulsim*: pezón del higo»; ⁵ «*espotzim* o *cua de fruyta*: pedunculus, pediculus, stylus, petiolus» (DTo. 1647, s. v.); «*espotzim de la fruyta*: pedunculus, petiolus» (DTo. 1647, s. v. *arbre*, darrere *brots tendres de la cima del arbre*, p. 54a31 de l'ed. 1757); «*espotzim* o *filet de serment*: capreolus, vincula, clavícula, crinis vitis» (DTo. 1670).

La *-m* per *-n* a les Illes es pot explicar simplement com a ultracorreció de la pron. vulgar *-ins* per *-ims*, però apareixent també en el *Procés de les Olives* i el DTo. es pot tractar més aviat d'ultracorreció de la pron. morisca *-n* per *-m*, per a la qual veg. *EntreDL* III, 104, 158 (*coxó* < *ħaššüm*, *almuqàten* < *muqād-dam*, i la ultracorreció *magatzem* < *maḡzén*). Un cas d'ultracorreció igual en un parònim d'origen també mossàrab i de forma tan semblant com EMPOTZIM < *alpotzim* = cast. *alpechin* (cf. *PETXINA*), on també tenim *potz*: per *peç*: és clar que alhora hi ha influència del sufix *-im* de *ordim* (cosa semblant al *peçol*) etc.

Encara un altre canvi de sufix de PEDICELLUS tenim en el tipus *PEDICULLUS que va donar l'ast. *pegollu*, lleon. *pegollo*, alt-arag. *picullo*, *percullo*, sic. *picicūd-du*, milan. ant. *pedegollo*; mentre que en l'aran. *pecót* 'petge d'un moble', roerg., llem. *pecoul*, prov. alpí *pecour*, provenen de la base sincopada PĒCULLUS documentada amb el sentit de 'peciòl' en la trad. d'Oribasi (princ. S. vi): per a tot això veg. *DECH* iv, 532a20-38. Hi afegeixo, a Broto *picullo* o *percullo* «pata del banco del hogar» (Wilmes, *V. d. Vio*, VKR x, 213ss.), i amb el canvi fonètic alt-arag. LL > ċ: a Bielsa *percucho* «palo usado para atar las vacas» (Badia, *H. d. V. d. Bielsa*). L'aranès *pekúts* són els petges d'un llit, d'una taula, i els braços de les *ardegues*, *arges* o arguenells: pertot vaig anotar *pekúts*, a dalt, en el centre i fins a Lairissa (1926-34); dubto que fossin ben oïdes la forma *pikóts* atribuïda a Tredòs i *pekúps* a Benós per Krüger, que en dóna detalls ribagorçans i ariegesos, en BDC xxiii, 81.

Ara bé això és també ribagorçà: *pikóŀ* 'cada una de les fustes laterals dels arçons', a la Vall de Boí [Taüll, 1953], fustes ben comparables al petge d'un moble; car el canvi de *e* àtona en certs contextos post-tònics i pretònics té gran extensió en tota aquesta zona; també es diu *lo pikóŀ d'una aixola*, aplicant-ho a un mànec; i això per metàfora apareix repetidament aplicat a la toponímia: *Picoll d'Aixola* indret prop i damunt de Cadolla (Flamicell), on «hi ha una pedra molt alta i dreta» (crec que és una espècie de menhir)

i m'asseguren que és l'emplaçament previ del poble de Cadolla (segons antiquíssimes tradicions locals de Pinyana), després aplicat a una grandiosa gorga del riu de Pinyana, afluent de la dreta del Bosia, en traslladar-se el poble a la posició més arrecerada, en el fons de la vall; influint-hi de més a més *pic*, que en la zona veïna, amb parlar de transició, ve a designar també un pujol molt agut (*O Picollo*), prop de Capella, on també el sento com a apellatiu (referint-se a un altre: «veu aquel *picollo*?», 1965).

Despear-se 'fatigar-se irritant-se els peus de massa caminar' ant. i val.: «*d. lo qui camina*: subterro pedes; *despeat axi*: subtritus pedibus de», Busa-N. 1507; «*despear-se*: maltractar-se els peus per massa caminar» [Belv., Lab.]; «*despear-se*: despear-se; *despeat*, *-peân*, Escrig 1851; «àries del camp! Per el matí tens que al·là-te al rompre el dia: vullgues o no vullgues! Mas que estigues *aspeat* del dia abans, de pegà voltes per es bancals i es barrancs; si te alses a mitj matí, creuen que --- eres un manflorita ---», *Canyissaes* (108). En el Nord aviat es generalitzà la forma analògica *espear-se* «fatigar-se, cansar-se molt; *espeuat*: cansat, rebenat de fatiga» (DAG.). *Despeá(da)* (Escrig), *despeadura* i *despeament* (id. i Busa-N.).

I el mot apareix un poc més descabdellat com a *espeuatar* (o *-uetar*) en els parlars i escr. del NE.: el DAG. el registra a l'Alta Garrotxa: «*espeuatat*, Rocabruna, Beget, fatigado, *espeuat*; «els *espeuetats* de la jornada, curaven als vuyt dies; els cossejats y capolats per les bèsties, als quinze dies deixaven les untures», MtnVayreda (*Sang Nova* iv, § 9, 302); «se pot viatjar sense *espeuetar-se* ni malmetre's la pell ni la roba», PBertrana (*Proses Bàrbares*, 107) (no registrat pels diccs. fins a Bulbena, i en la variant *espoetarse* «despear-se», Supl. de Lab. (1840, II, 1008), «sich die füsse wund gehen», Vogel).

Més viu que enlloc a l'Empordà, on encara hi ha qui ho pronuncia amb el diftong *ey*, però més generalment se sent amb reducció de *eu* a *u* (que és el que suposa la grafia que Vogel recull en els seus autors): «per més que arribessin bruts i *espeuetats* de la llarga caminada», Pous i Pagès (*Quan se fa nosa*, I, 165). Sobretot a l'Alt Empordà, on es generalitza la reducció a *u*, i allà el mot entra sota l'esfera d'influència de *pua*, de manera que el significat de vegades és el propi, però altres vegades va prenent matisos més amples i vagues cap a la idea de 'irritar, aclaparar' i finalment 'incitar, atiar, agullonar'.

Mot predilecte de Coromines, tant en el sentit propi com en els més evolucionats: 1) «l'exèrcit del Centre --- havia intentat arredossar-se a Catalunya --- on *espuatat*, traquetejat i vençut havia acabat per dissoldre's», *Silèni*, (xviii, 232); «la retirada dels valencians feia anar en renou els pobles del Maresme: venien *espuatats*, malmesos per les marxades desordenades, coberts d'un crostisser de pols ---», id. (xx, 251); «d'un poble a l'altre, dormint moltes vegades a sota els ponts, *espuatat* i neulit de misèria», *J'Apòstol* (*Hist.*, § 5, 27); «quan havia vingut a raure al poble, de qui sap on, anava *espuatat*, esparracada la roba, sense ca-